

CAVV Jaarverslag 2022

1. Instelling en taak van de CAVV

De Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV) adviseert als onafhankelijk adviesorgaan de regering en de beide kamers van de Staten-Generaal op verzoek of op eigen initiatief over juridische vraagstukken waarin de uitleg van het internationaal recht en de ontwikkeling van dat recht centraal staan. De Commissie bestaat onder de huidige benaming sinds 1920. Als gevolg van de reorganisatie van het stelsel van adviescolleges, die haar beslag kreeg in de Kaderwet adviescolleges, werd de CAVV per 1 januari 1998 bij wet ingesteld.

2. De CAVV in 2022

De CAVV kwam in 2022 zeven maal plenair bijeen en bracht twee adviezen uit.

2.1 Uitdagingen bij de berechting van het misdrijf agressie: rechtsmacht en immuniteiten (nr. 40)

De CAVV steunt de voortrekkersrol van Nederland inzake de berechting van internationale misdrijven in zijn algemeenheid. Om die reden en gelet op specifieke initiatieven met betrekking tot de Russische invasie in Oekraïne, zoals de Ukraine Accountability Conference, heeft zij besloten om - uit eigen beweging - een bijdrage te leveren aan discussies inzake de berechting van het misdrijf van agressie. Dit advies (CAVV-advies nr. 40) gaat in op de berechting van individuen voor het misdrijf agressie en de uitdagingen rondom rechtsmacht en immuniteiten die daarbij bestaan. Het advies is op 12 september 2022 gepubliceerd.

Gezien de centrale positie van deze vragen over rechtsmacht en immuniteit voor de discussie over berechting van agressie ten aanzien van Oekraïne en gezien de voortrekkersrol van Nederland inzake de berechting van internationale misdrijven meer in zijn algemeenheid, heeft de CAVV besloten uit eigen beweging een bijdrage te leveren aan de discussie met dit advies over de vraagstukken van rechtsmacht en immuniteiten bij de berechting van het misdrijf van agressie. In dit advies zet de CAVV aan de hand van vier vragen de stand van het internationaal recht uiteen, geeft ze aan wat de thans bestaande controverses en onduidelijkheden of lacunes zijn, en geeft advies over een mogelijke ontwikkeling van het recht met daarbij ook aandacht voor de implicaties van een dergelijke ontwikkeling. De CAVV vraagt hierbij ook aandacht voor het risico van selectieve toepassing en onderstreept dat de Nederlandse regering bereid moet zijn om te accepteren dat regels en interpretaties die ontwikkeld worden voor de voorliggende situatie vervolgens ook algemene gelding krijgen en zelfs om zich voor deze algemenere gelding in te zetten, ten behoeve van de universaliteit en consistentie van het internationaal recht.

2.2 Rechtsgevolgen van een ernstige schending van een regel van dwingend recht: de internationale rechten en plichten van staten bij schending van het agressieverbod (nr. 41)

In augustus 2022 heeft de Minister van Buitenlandse Zaken advies gevraagd over de rechtsgevolgen van een ernstige schending van een regel van dwingend recht (*ius cogens*). De aanleiding hiervoor was de invasie door de Russische Federatie in Oekraïne, in de adviesaanvraag gekwalificeerd als “een ernstige schending van het verbod op het gebruik van geweld, de territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid van Oekraïne.”

Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken

Dit advies (CAVV-advies nr. 41) betreft de internationale rechten en plichten van (derde) staten bij ernstige schending van dwingende regels van internationaal recht en meer specifiek het agressieverbod. Het is op 17 november 2022 gepubliceerd.

Deel I behandelt drie concrete verplichtingen die voortvloeien uit Artikel 41 van de Artikelen inzake Staatsaansprakelijkheid (ARSIWA), namelijk (1) de verplichting om samen te werken om de schending te beëindigen, (2) de verplichting tot niet-erkenning van de situatie die is ontstaan als gevolg van de schending, en (3) de verplichting om geen steun of assistentie te geven aan het in stand houden van die situatie.

Deel II gaat in op sancties, en meer specifiek op de vraag of derde staten tegenmaatregelen in het algemeen belang mogen nemen, dat wil zeggen of derde staten maatregelen mogen nemen die onder normale omstandigheden zelf ook het internationaal recht schenden maar gerechtvaardigd zijn als reactie op de ernstige schending van een regel van dwingend recht, in het bijzonder het verbod op agressie.

2.3 Lopende adviestrajecten in 2022

Op 7 november 2022 ontving de CAVV een adviesaanvraag van de Minister van Buitenlandse Zaken over ontwerp-artikelen van de International Law Commission inzake strafrechtelijke immuniteit van staatsambtenaren.

De CAVV verwacht dit advies in juli 2023 te kunnen publiceren.

2.4 Kabinetsreacties

Op 21 februari 2022 werd de Kabinetsreactie op advies nr. 39 'Geen afstand kunnen doen van een tweede nationaliteit' aangeboden aan de Tweede Kamer (TK, vergaderjaar 2021–2022, 35 475, nr. 12). Het kabinet steunt de rechtsontwikkeling richting een mensenrecht op afstand doen van nationaliteit en zal in voorkomend geval de verdere rechtsontwikkeling bevorderen als aanbevolen door de CAVV.

Op 17 juni 2022 werd de Kabinetsreactie op advies nr. 38 'Autonome Wapensystemen: Het belang van reguleren en investeren' aangeboden aan de Tweede Kamer (TK, vergaderjaar 2021–2022, 35 925 X, nr. 90). Deze kabinetsreactie vormt het nieuwe uitgangspunt van de beleidspositie van het kabinet inzake autonome wapensystemen. Zoals in deze kabinetsreactie door het kabinet is uiteengezet, neemt het kabinet de aanbevelingen van de AIV en CAVV grotendeels over.

2.5 Overige activiteiten

De CAVV-voorzitter, prof. L.J. van den Herik, heeft in 2022 het werk van de CAVV besproken bij:

- de voorjaarslezing van de Koninklijke Vereniging voor Internationaal Recht over 'Sanctions As the Go-To Tool; Do They Work and What Role for International Law' (met Peter van Bergeijk),
- de 'Participation in Universal Criminal Jurisdiction Conference', IBA and CILPA, New York, 25 October 2022 (International Law Week Side Event georganiseerd door ILC member Charles Jalloh)
- de Cleveringalezing met als titel 'The aggression against Ukraine : what is expected of bystanders?', Universiteit van Montreal, Canada.

Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken

- het [webinar](#) 'Planning for Peace in Ukraine; Proposals for a Special Tribunal for the Punishment of Aggression and an International Claims Commission' door de Universiteit van Leiden.

CAVV-lid prof. C. Ryngaert heeft namens de CAVV over het advies 'Autonome wapensystemen: het belang van reguleren en investeren (nr. 38)' gesproken op:

- de EPA (European Parliamentary Technology Assessment) [conferentie](#) van de "Disruption in Society TA to the rescue?" in Berlijn,
- het "Realities of Algorithmic Defence" [symposium](#) in Utrecht.

3. Samenstelling

De leden van de CAVV worden op basis van hun deskundigheid op het gebied van het internationaal recht op voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken benoemd bij Koninklijk Besluit. Per 1 januari 2022 is prof. mr. dr. D. Dam - de Jong benoemd als tiende commissielid.

De samenstelling van de CAVV in 2022 was daarmee als volgt:

Prof. mr. dr. L.J. (Larissa) van den Herik (Voorzitter)

Mr. dr. C.M. (Catherine) Brölmann (Vicevoorzitter)

Mr. dr. R. (Rosanne) van Alebeek

Mr. dr. D.A. (Daniëlla) Dam-de Jong

Mr. dr. G.R. (Guido) den Dekker

Mr. dr. B. (Bibi) van Ginkel

Mr. dr. A.J.J. (André) de Hoogh

Prof. mr. dr. J.G. (Johan) Lammers

Mr. A.E. (Annebeth) Rosenboom

Prof. mr. dr. C. (Cedric) Ryngaert

In 2022 was mr. K.E. van Loo de secretaris van de CAVV en prof. mr. dr. R.J.M. Lefeber de ambtelijk adviseur van de CAVV.

4. Financiën

Het budget van de CAVV is per 2022 ondergebracht bij de begroting van de Directie Ondersteuning Bestuur van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De vergoedingen van de voorzitter en de overige leden zijn binnen het wettelijk kader vastgesteld bij ministerieel besluit. Zij ontvangen een wettelijk vastgesteld bedrag per maand van €850, de voorzitter ontvangt een maandelijks bedrag van €1250. Daarnaast heeft de secretaris van de CAVV een aanstelling van 0,5fte bij de Directie Ondersteuning Bestuur van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

De totale overige uitgaven in 2022 kwamen uit op € 4.928. Dit bedrag omvat de kosten voor de vormgeving van de Nederlandse en vertaalde adviesrapporten.

28 juni 2023